

אנשים אלה סימלו בשנת תשל"ח את הישגיהם וכישלונותיהם של ישראל והעולם. הם נבחרו על-ידי "העולם הזה" תוך בחינת כל מאורעות השנה

אנשי השנה

תשל"ח

מדיניות

בגין:

עורמת התבונה

מעולם לא הופגן בצורה בוטה יותר דרכה של ההיסטוריה להשתמש במה שנקרא "העורמה של התיבונה", כמו השנה.

התבונה ניצחה בקמפיידיוויז במידה רבה, אם כי לא שלמה. אך היא ניצחה אחרי מיצעד בדרכים עקלקלות, ובאמצעות האדם שנראה כמועמד הפחות-סביר לתפקיד זה: **מנחם בגין**.

הפטרון של גוש-אמונים נקרא לסלק את ההתנחלויות מסיני, ובכך לקבוע גם תקדים לגבי שאר השטחים המוחזקים. איש ארץ-ישראל השלמה מנצח על חלוקת ארץ-ישראל המערבית מחדש. האיש שהכי ריו "תיבש ימיני" אם יתחום על החלטת עצרת-הבי"ח מס' 242, החיל אותה גם על הגדה והרצועה. האיש שהתנגד לעצם השימוש במילה "פלסטיני", חתם על מיסמך המכיר בקיומו של "עם פלסטיני".

קל היה להעלות על הדעת מה היה קורה בישראל, בשבוע האחרון של תשל"ח. אילו היה מנחם בגין באופוזיציה, ואילו נחתמו הסכמי קמפיידיוויז על-ידי "יצחק רבין", איש-השנה תשל"ח. ההפגנות ההמוניות הסוערות, האומים חוצבי-הלהבות, המהירמות, ההתנגשויות עם צה"ל, האווירה של ערב-מילי-חמתי-אחים — כל זה נמנע, מפני שההיסטוריה הטילה על מנחם בגין עצמו לבצע את המלאכה הבלתי-נמנעת.

היו, כמובן, סכנות בבחירה זו. בגין החליט את החלטתו הגורלית בקמפיידיוויז, זו שהפכה אותו לאיש-המדיניות של תשל"ח, כשהוא נקרע בין שאיפות סותרות. הוא העדיף את השלום עם המצרים על פני הדבקות בארץ-ישראל-השלמה. אך הוא לא עשה זאת בהתלהבות, ולא בכל לב. הדבר הסתר בעליל מנימת הנאומים שהשמיע מייד אחרי חתימת ההסכמים, כגון האיום המזור על מצריים במפלה צבאית, אם נתקוף מחדש אחרי נסיגת צה"ל מסיני. הדבר הסתר גם מהתקשורת והפומביה על דברים בלתי-סבירים, שפגעו במעמדו של איש-המרחב, **אנוור אל-סאדאת**, ברגע הקשה והעדין ביותר, כשהיה צריך לעמוד מול התקפת-המחץ של הזית-הסירוב.

העולם

קארטר:

הסדר נפוי

חודש לפני סיום תשל"ח, לא היה מועמד בלתי-סביר יותר לתואר איש-העולם של השנה מאשר הנשיא ה-39 של ארצות-הברית, **גי'מי קארטר**.

והשיגטון והעולם כבר חרצו את דינו: "הוא יהיה נשיא של תקופת-הכונה אחת". במאה ה-20, צריך נשיא אמריקאי להיות שלומיאל גמור, כדי לאבד את סיכויו להיבחר לתקופת-הכונה שניה, כאשר כל מנגנון השילטון וכלייה-התיקשורת עומדים לרשותו. קארטר נראה כשלומיאל כזה: איש בעל-רצון טוב שאינו מסוגל להגשים דבר, שאינו שולט בקונגריס, שכל תוכניותיו בענייני פנים וחוק, כלכלה ואנרגיה, עלו על שירטון. גם בעניין הישראלי-ערבי נראה מהסס, פוסח על כל הסעיפים. הפופולריות שלו צנחה לתחתית סקרי דעת-הקהל. הוא היה גמור.

וא באה פריצת-הדרך של קמפיידיוויז — ולפתע נתגלה גימי קארטר שונה לגמרי. חברי המישלחת הישראלית לשיחות, החל בראש-הממשלה וכלה ביועצים, נדהמו כאשר נתקלו פנים-אל-פנים בקארטר השונה הזה: אדם עקשן, לוחם, מהיר-תפיסה, החולש על החומר המוכן להפעיל לחצים בצורה קשוחה ונמרצת.

אין ספק שזולא קארטר, לא היו הסכמי קמפיידיוויז מושגים. כוח-המחץ של יוזמת איש-המרחב **אנוור אל-סאדאת**, הלחץ של תנועת-השלום הישראלי, הלבטים של איש-המדיניות **מנחם בגין** — כל אלה לא היו מספיקים לולא הופעל ברגע הקובע, המכריע, הלחץ האישי של גימי קארטר. עצם הרעיון של כליאת המנהיגים של שני הצדדים במחנה, כשהם מנותקים לחלוטין מכלי התיקשורת החביבים עליהם, וכשהם חשופים באופן המירבי ללחץ אמריקאי, היה כימעט גאוני.

ייתכן כי המחמאה הגדולה ביותר לשיטתו וליכולתו של קארטר טמונה בעובדה כי ההסכם שהושג, שהיה במידה כה רבה הסדר נפוי, לא נראה כך להמוני שני הצדדים. בהשוואה למאורע מכריע זה של תשל"ח, דחו כל המאורעות החשובים האחרים של תשל"ח בעולם.

המרחב

אל-סאדאת:

סיכון נביד

כל מאורעות השנה במרחב השמי עמדו בצילו של אדם אחד: **אנוור אל-סאדאת**.

כאשר יצא ליוזמתו ההיסטורית, הוא קיבל על עצמו סיכונים אדירים. אילו נכשלה יוזמתו, כפי שהיה נדמה פעמים רבות במרוצת השנה, היה מוצג לטיפש, כפלאח תמים שהביא נזק עצום לעולם הערבי מבלי להשיג דבר.

גם כאשר הוכתרו מאמציו בהצלחה, בהסכמים שנה-תמו בבית הלבן, נשארו הסיכונים בעינם. בעיני מיל-יונים ברחבי העולם הערבי נראה כצ'מברליין ערבי, כאיש שנתן לאוייב את הכל וקיבל רק תמורה עלובה למען ארצו, כאיש שבגד בבעלת-ברית קטנה ואמיצה (הפלסטינים) כדי לפייס אויבי שחור-סיפוח (ישראל). בעיני פקוחות, כדי לקדם את החזון העומד לנגד עיניו, הסתכן אנוור אל-סאדאת ביצירת פילוג עמוק בעולם הערבי, שקרע אותו לשלושה, ואולי אף לארבעה מחנות: מחנה הסירוב הקיצוני (עיראק, לוב, דרום-תימן וכמה רסיסים פלסטיניים), מחנה ההתנגדות להסכם מצרי נפרד על-יחשבון הפלסטינים (הניגוד אש"ף, סוריה, אלג'יריה), ומחנה של כוחות הביניים, שאינם מתנגדים ליוזמת אל-סאדאת כשלעצמה, אף שהמחיר ששולם על-ידי נראה להם בלתי-סביר (סעודיה, תימן הצפונית, נסיכויות-הנפט, ירדן, ואולי מארוקו ותוניסיה).

ולכונותו להתקדם, למרות המצב הזה, היא אחד המעשים המדיניים והאישיים האמיצים ביותר של מנהיג לאומי בעת החדשה — מעשה המעלה אותו מעל לשני עמיתיו לחתימה על ההסכם. היוזמה ההיסטורית של אל-סאדאת האפילה על שני תהליכים חשובים אחרים במרחב, שליוו אותה השנה כמוסיקת-רקע: המילחמה בלבנון וההתקפה על אש"ף מצד עיראק.

המיסד הנוצרי-ימיני בלבנון, שקרא לפני שנתיים לצבא הסורי להיכנס לארץ-הארזים כדי להצילו מידי הקואליציה המוסלמית-שמאלית-פלסטינית, הכריזו ה-שנה מילחמה על הסורים, תוך הסתמכות על ישראל. ההתערבות הישראלית בלבנון יצאה מן המחותרת.